

**Herstel van 'koele' en N2000
Houtzagerij Meuleman
November 2011**

Definitief

In opdracht van:

Mevr. ter Hofte-Scholten
Beverborgsweg 9
7588 PA Beuningen
info@klippendrift.com

Bosgroep Noord-Oost Nederland

Balkerweg 48a
7738 PB Witharen
t (0523) 65 45 90
f (0523) 65 45 91
<http://www.bosgroepen.nl>

Contactpersoon:

Drs. R.M. Veeneklaas

Auteur:

Drs. R.M. Veeneklaas

Bosgroep Noord-Oost Nederland

Bosgroep Noord-Oost Nederland is een coöperatieve vereniging van bos-, natuur- en landgoedeigenaren. Het is een organisatie van de leden en voor de leden. Het werkgebied van de Bosgroep strekt zich uit over de vier noordelijke provincies (Overijssel, Drenthe, Groningen en Friesland) en de Noordoostpolder. De Bosgroep telt meer dan 350 leden die samen meer dan

40.000 hectare bos en natuur in bezit hebben. Tot de leden behoren vooral particuliere bos-, natuur- en landgoedeigenaren, maar ook gemeenten, waterleidingbedrijven, investeringsmaatschappijen en terreinbeherende organisaties. Doelstelling van de Bosgroep is het efficiënt beheren van de bos- en natuurterreinen van de leden.

Colofon

Opdrachtgever: Mevr. ter Hofte-Scholten
Titel: Herstel van 'Koele' en N2000, Houtzagerij Meuleman
Status: Definitief
Datum: November 2011
Auteur(s): Drs. R.M. Veeneklaas
Foto (s): R.M. Veeneklaas

Contactpersoon: Drs. R.M. Veeneklaas
Projectnummer: 10303699

© Coöperatieve Bosgroep Noord-Oost Nederland U.A, Oktober 2010

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
	1.1 Aanleiding	4
	1.2 Ligging en begrenzing plangebied	5
2	Huidige situatie projectgebied	6
3	Historie	8
4	Herstel historische 'koele'	10
5	Gebiedsbescherming	12
	5.1 Inventarisatie	12
	5.1.1 Natura 2000	12
	5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur	13
	5.2 Effectbepaling	13
	5.2.1 Natura 2000	13
	5.2.2 EHS	15
	5.3 Conclusie en advies	15
6	Literatuur	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

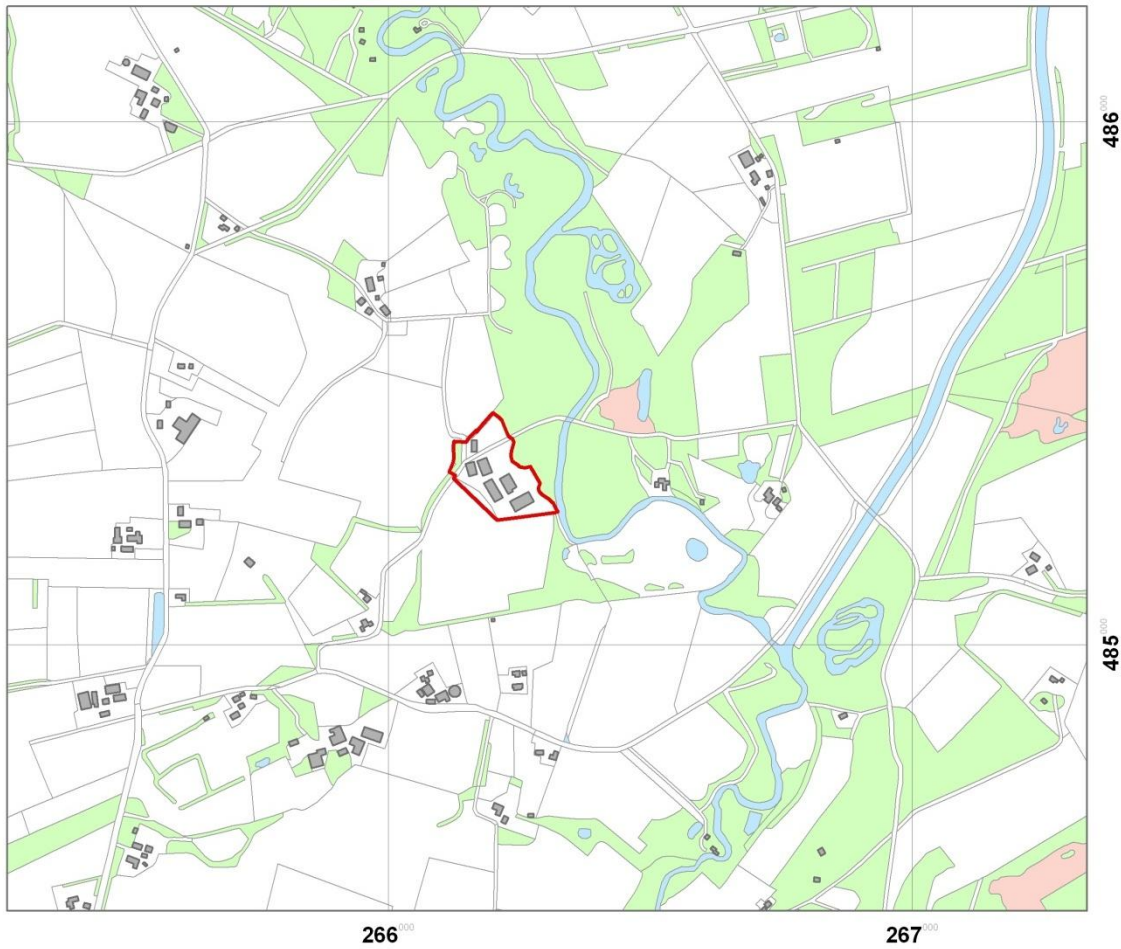
Familie ter Hofte is eigenaar van het perceel Beversborgsweg 9 te Beuningen. Het perceel maakt onderdeel uit van Landgoed Het Meuleman. Op het erf aan de zuidzijde staat een woonboerderij, een houten graanschuur, een voormalige houtzagerij en twee werktuigschuren. Het Meuleman BV exploiteerde op en vanuit deze locatie haar houtzagerij en landbouwbedrijf. Het bedrijf zal worden verplaatst en het perceel krijgt de bestemming Wonen – voormalige boerderij en een aanduiding ‘specifieke vorm van recreatie’. Hierdoor dient een nieuwe functie te worden gegeven aan vrijgekomen bedrijfsgebouwen.

Op het erf staan vier bedrijfsgebouwen en een woonboerderij. De bedrijfsgebouwen betreffen de houtzagerij, twee werktuigschuren en een graanschuur. De twee werktuigschuren zijn moderne gebouwen die niet passen in het kenmerkende Twentse landschappelijke uitstraling. Deze twee gebouwen zullen dan ook worden gesloopt. De houtzagerij en graanschuur zijn kenmerkende houten gebouwen. De wens is ook deze te renoveren en een nieuwe functie te geven.

Rondom de bedrijfsgebouwen is het erf volledig verhard. Tussen de Dinkel en het erf lag een ‘koele’ die in de afgelopen decennia is dicht gegroeid. De wens is om de verbinding tussen het erf en de Dinkel te versterken, landschappelijke elementen, zoals hoogstam fruitboomgaarden en kampranden, te herstellen en het erf een natuurlijke uitstraling te geven.

Tussen het erf en de Dinkel en wil de initiatiefnemer een voormalige ‘koele’ herstellen. Een gedeelte van deze ligt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Dinkelland. In de voorliggende rapportage zal de aanleg van deze ‘koele’ en de relatie met het Natura 2000-gebied worden besproken.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Figuur 1. Topografische kaart met ligging van het Recreatiepark Het Hulsbeek.

2 Huidige situatie projectgebied

Het projectgebied bestaat uit twee erven van familie Scholten aan weerszijde van de Beverborgsweg te hoogte van nummer 9 in Beuningen te gemeente Losser. Het projectgebied ligt op de grens van essen- en kampenlandschap naar het Dinkeldal. Ter hoogte van het erf ligt een relatief steile overgang van het kamp naar de Dinkel.

Luchtfoto van projectgebied uit 2010 (Bron: Google Earth)

Het project gebied betreft het erf aan de zuidzijde van de Beverborgsweg. Op het erf staat een woonboerderij, een houten graanschuur, een voormalige houtzagerij en één werktuigschuren. De tweede werktuigschuur reeds is in de zomer van 2011 afgebroken. Hiervan liggen alleen nog de funderingen in het terrein. Rondom de houtzagerij en werktuigschuren is het erf geasfalteerd. Ten westen en zuiden van de woning en graanschuur is een gazon aangelegd met enkele heesters, fruitbomen en solitaire bomen. Tussen de woonboerderij en de es ligt aan de Beverborgsweg een 'voormalige' bosbessenkwekerij. Tussen de houtzagerij en de Dinkel ligt een restant van een

houtwaterplaats. Deze is in het verleden ten dele gedempt. De overgebleven poel is dicht gegroeid met ruigte soorten, als Vlier en Grote Brandnetel

Links de hoge bomen langs de Dinkel en de voormalige koele, rechts de houtzagerij.

Voormalige houtwaterplaats, nu deels gedempt en dichtgegroeid.

3 Historie

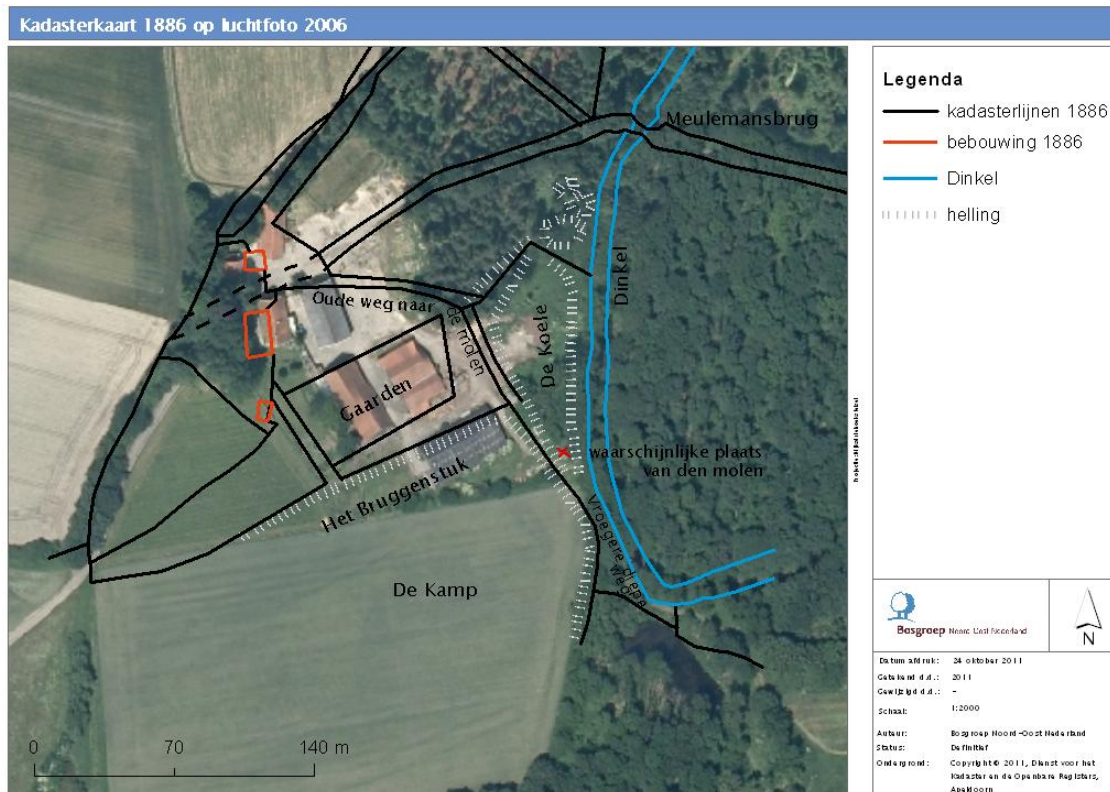
De boerderij Meuleman heeft zijn naam te danken aan de watermolen aan de Dinkel, die hier heeft gelegen. Deze watermolen behoorde in de Middeleeuwen onder den Hof van Beuningen en wordt het eerste genoemd in de Staat de Bezittingen van Gerben van Putten omstreeks het jaar 1313. Deze watermolen is in de vijftiende eeuw afgebroken. In 1505 zijn ook de rechten om op deze plaats aan de Dinkel een molen te hebben verkocht aan Frederik van Twickel Singraven.

De precieze ligging van de watermolen is onbekend. In een stuk van 1811 leest men “*De koele, waar weleer de molenkolkwas, zijnde grasgrond, behoorende bij het oude huis, zonder het boschje, dat ook in de Koele aan de Dinkel staat, mede t rekenen; breed 48, lang 42 (treden)*”. De locatie van de ‘koele’ wordt in 1949 als volgt beschreven: “*Koele staat bekend onder de naam móllink-koele. Het is een laagte links van de Dinkel, tusschen de Meulenmansbrug en de grote bocht van het riviertje, die 225 meter stroomopwaarts bezuiden de brug zich bevindt. De laagte, begint, als men van het Zuiden komt, aan de rand van de Kamp, die hier met het Bruggenstuk de Dinkel zeer dicht nadert. Zij verbreedt zich geleidelijk, stuit dan Noordwestelijk tegen een hogen ran van een perceel, met grove dennen beplant en zet zich dan nog een eindweg voort als een eenige kuilen, die de Meulemansbrug tot op 50 meter naderen. De gehele Koele is nu grasland, waarvan het laagste gedeelte de as, stellig twee meter beneden de grond rondom de boerderij ligt. Van weerskanten helt de grasgrond geleidelijk naar het midden; daar is een drink kuil voor het vee. Westelijk, tusschen het huis en de Koele, was vroeger de gaarden van Mólleman, maar nu is alles gras.*”(bron: Dingeldein 1949)

Kadastralekaart uit 1886

Situatieschets van Boerderij Meuleman op basis van kadastrale kaart 1886 en historisch bronnen onderzoek (getekend door W.H. Dingeldein 1949)

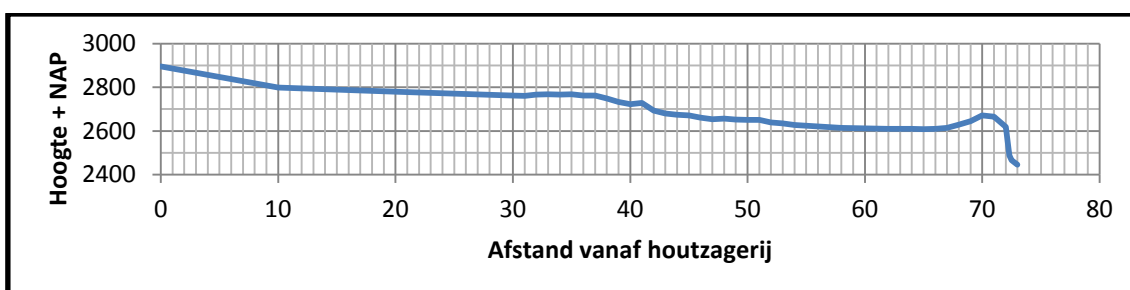
Uit de historische kaarten kan worden opgemaakt dat de houtzagerij en graanschuur zijn gebouwd op de locatie van de gaarden.

4 Herstel historische 'koele'

Uit historische documenten blijkt tussen het erf en de Dinkel een 'koele' te hebben gelegen. Deze 'koele' behoorde tot de watermolen, en was een aftakking van de Dinkel. Nadat de watermolen is verplaatst (15de eeuw) is, vermoedelijk, de koele deels gedempt, en werd het diepste punt als drinkplaats voor vee gebruikt. Toen de houtzagerij in gebruik werd genomen, heeft deze 'koele' gefungeerd als een houtwaterplaats. De laatste decennia verloor de 'koele' deze functie en is in verval geraakt. Het plan is om de 'koele' te herstellen en hiermee de relatie tussen het erf en de Dinkel te versterken. De toekomstige 'koele' zal zo worden aangelegd zodat ook geschikt leefgebied wordt voor bijzondere amfibieënsoorten, zoals de boomkikker, en libellensoorten. Aan de zonnige zijde zullen flauwe oevers worden gerealiseerd die langzaam over gaan in het erf. De kenmerkende steile oeverranden aan de Dinkel-zijde zullen behouden blijven. Het ontwerp van de 'koele' is in nauw overleg met Waterschap Dinkel en Regge opgesteld.

In het ontwerp zijn voorwaarden opgenomen om te voorkomen dat verdroging van het habitattype 'Vochtige alluviale bossen' en de Dinkel. Deze voorwaarden zijn dat de poel niet dieper komt te liggen dan de leggermaat van de Dinkel. De leggermaat ter hoogte van het erf Meuleman is 23,80m boven N.A.P..

Op het erf is een dwarsprofiel van de huidige dichtgegroeide 'koele' gemeten. Hieruit blijkt dat de Dinkel dieper ligt dan de leggermaat. Twee meter van de oever lag de bodem van de Dinkel op 24,20m boven N.A.P.. Hierna ging de bodem stijl naar beneden, maar kon helaas niet gemeten worden.

Dwarsprofiel van houtzagerij naar de Dinkel.

De oevers van de poel lopen door sluiten geleidelijk aan met de hoogte ligging van het bestaande erf. Hierdoor ontstaat een gradiënt van poel (met vrijwel jaarrond water), moeras (valt droog in zomermaanden) naar schraal grasland (). Ten zuiden van het 'eiland' met bijzondere natuurlijke begraafplaats zullen enkele exemplaren Treurwilg worden geplant. Tussen de poel en de oeverwal van de Dinkel zal een struweelraand van braam, krent en hazelaar natuurlijk ontwikkelen. Oude braam struweel is een geschikt leefgebied voor Boomkikker.

Het ontwerp en aanlegrichtlijnen van de te herstellen 'koele' is opgenomen een inrichtingsplan en zal juridisch worden vastgelegd bij de gemeente.

Legenda

- walnoot
- treurwilg
- estrand
- hoogstam fruitweide
- bosaanleg
- eiland met natuurlijke begroeiingsplaats
- bosbessengaard
- fruitweide
- dunning Grove den
- flora- en faunarijk akker
- pad
- parkeerplaatsen
- gebouw
- water
- verharde weg
- overige

Diepte van pool t.o.v. NAP (m)

- 23,8 - 24,0
- 24,1 - 25,0
- 25,1 - 26,0
- 26,1 - 27,0
- > 27,1 color swatch"/> > 27,1

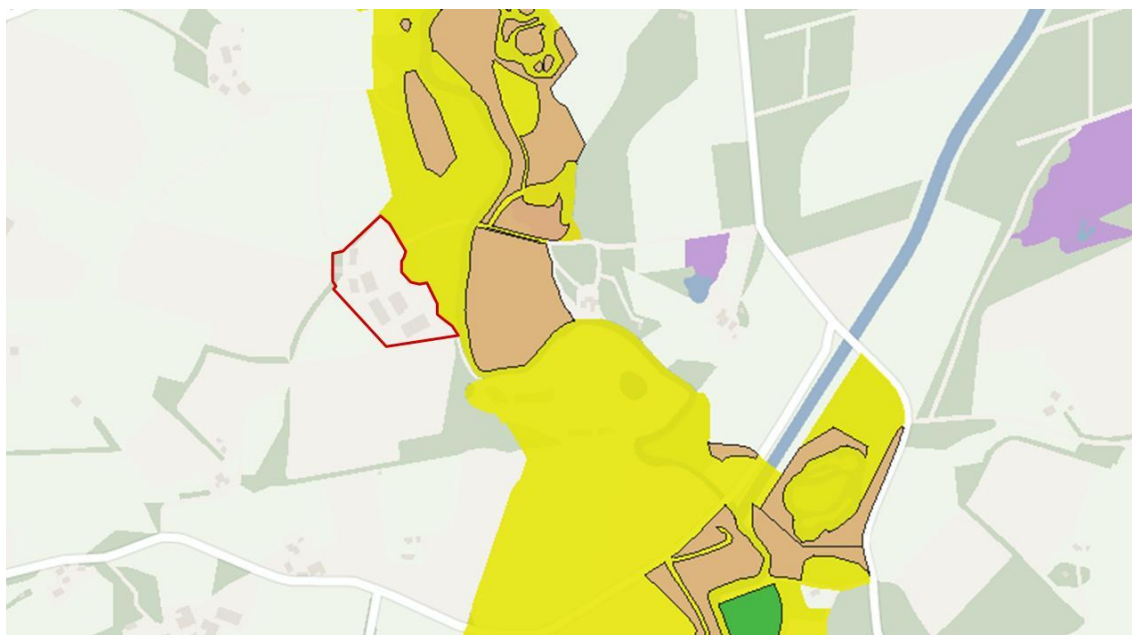
Bosgroep Noord-Oost Nederland

Datum afdruk: 11 augustus 2011
 Getekend d.d.: 2011
 Gewijzigd d.d.: -
 Kaartnr.: 1
 Projectnr.: -
 Auteur: Bosgroep Noord-Oost Nederland
 Status: Definitief
 Ondergrond: Copyright © 2011, Dienst voor het Kadaster en de Openbare Registers, Apeldoorn

5 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met bijzondere natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Hierbij gaat het om Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en de Ecologische Hoofdstructuur. Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot gebiedsbescherming betreft de Natuurbeschermingswet 1998 en het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur. Bij ingrepen in en rond het gebied dient getoetst te worden welke effecten de ontwikkelingsplannen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en of een vergunning nodig is. Provincie Overijssel is hiervoor het bevoegd gezag. Sinds 1 oktober 2010 is deze vergunning aangehaakt bij de Omgevingsvergunning uit de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht met als aanspreekpunt het Wabo-loket.

Figuur 4. Begrenzing van Natura 2000-gebied Dinkelland (geel) nabij het plangebied (rood omlijnd). Bruine vlakken betreffen het habitattype vochtige alluviale bossen (H91E0_C) en het donkere groene vlak betreft het habitattype stroomdalgrasland (H6120). (bron: Atlas van Overijssel)

5.1 Inventarisatie

5.1.1 Natura 2000

Het plangebied ligt ten delen binnen het Natura 2000-gebied Dinkelland (zie figuur 4). Het gebied Dinkelland bestaat uit het beekdal van de Dinkel met een aantal zijbeken. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen (Ministerie van LNV 2007). Het meest nabij gelegen aangewezen habitattype ligt ter hoogte van het plangebied, aan de oostelijke oever. Het betreft het habitattype beekbegeleidende bossen (H91E0_C). Binnen de begrenzing van het plangebied komen geen aangewezen habitattypen voor. Rivierdonderpad is aangewezen als habitatrictlijnsoort voor Dinkelland. Het optimale habitat voor rivierdonderpadden is een beek met een goede waterkwaliteit en een voldoende grote variatie in stroomsnelheden. Bovendien is het wenselijk dat de beek zelf een wisselende breedte en diepte heeft, met een aantal vervallen en stroomversnellingen (Seeuws 1998). Er zijn waarnemingen bekend van Rivierdonderpad nabij Meulemansbrug

(Didderen et al 2010). Het is aannemelijk dat deze soort in de Dinkel langs het plangebied voorkomt. Gezien de aanwezigheid van boomwortels langs de oevers en een gevarieerde beekloop kan de aanwezigheid van paaiplaatsen van deze soort niet worden uitgesloten.

5.1.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het Natura 2000-gebied Dinkelland is tevens onderdeel van de Ecologische hoofdstructuur. De houtwallen ten noorden van het plangebied en de laan langs de Beverborgsweg zijn ook onderdeel van de Ecologisch hoofdstructuur. In het provinciale natuurbeheerplan is het bos binnen het plangebied aangewezen als droog bos met productie N16.01 (Provincie Overijssel 2010).

5.2 Effectbepaling

5.2.1 Natura 2000

Gezien de ligging van het Natura 2000-gebied Dinkelland binnen het plangebied, kunnen op voorhand effecten als gevolg van de ontwikkelingsplannen niet worden uitgesloten. Uit de effectenindicator blijkt dat vochtige alluviale bossen zijn gevoelig voor veranderingen in de hydrologie in de vorm van grondwaterstands daling of afname van kwel. Op plekken die regelmatig overstromen kan daarnaast een te hoge voedselrijkdom van het overstromende beekwater en het afgezette beekslib en/of een toename van overstromingen zorgen voor eutrofiering en verruiging van de vegetatie (Ministerie van LNV 2007).

Verwijderen verharding en gebouwen

De beoogde sloop en verwijdering van het asfalt op het erf zal een gunstig effect hebben op het Natura 2000-gebied. Door afname van verharding kan meer inzijging van regenwater plaats vinden en een positieve werking hebben op het waterpeil van de Dinkel. Het is niet aannemelijk dat de realisatie van een nieuwe werktuigenschuur een effect heeft op de het Natura 2000-gebied. Deze schuur wordt gerealiseerd op bestaand verhard terrein en komt op een grotere afstand te liggen van de Dinkel en aangewezen habitattypen dan de bestaande werkschuren. Samengevat, zal de vervanging van de huidige werktuigenschuren een gunstig effect hebben op het Natura 2000-gebied.

Privé natuurbegraafplaats

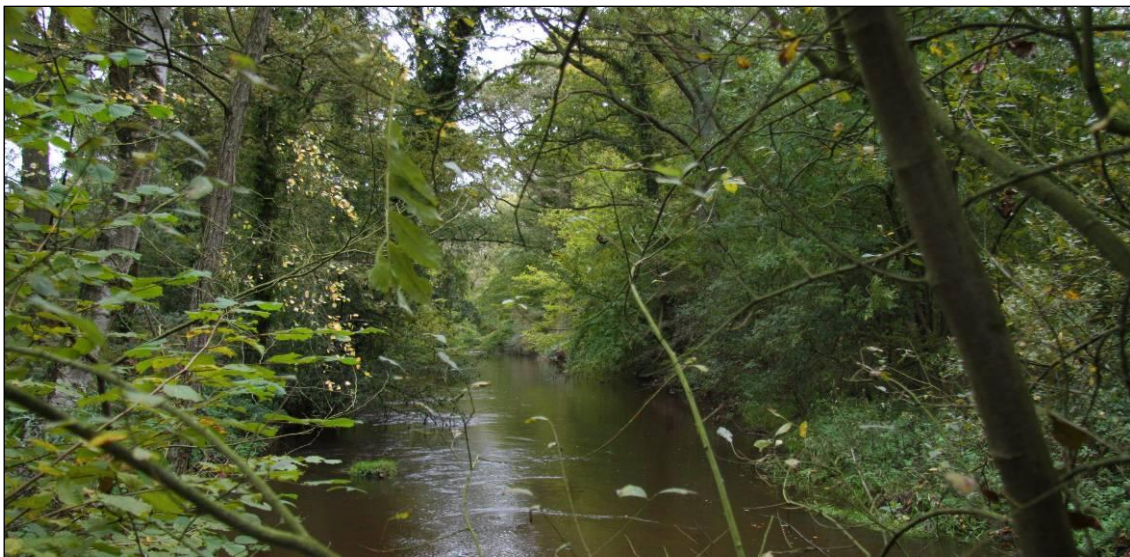
De realisatie van een familie begraafplaats op het erf tussen enkele oude exemplaren Eik zal geen effect hebben op de doelstellingen van het Natura 2000-gebied Dinkelland. Mogelijk effecten die kunnen optreden, zijn verstoring op bodem, flora en fauna tijdens het delven en dichten van een graf en verstoring op fauna door bezoek aan het graf (Molenaar 2009). In het onderzoek "Terug naar de Natuur" worden de effecten van natuurbegraafplaatsen besproken. Het voorliggend plan betreft een familiegraf van geringe omvang, hoogstens 25 m², aan de rand van het erf tussen enkele oude eiken. De verstoringseffecten zullen zeer gering en lokaal zijn en geen effect hebben op de instandhoudingsdoelen, zoals de alluviale bossen.

Herinrichting van 'koele'

De herinrichting van de 'koele' wordt afgestemd op de doelstellingen van het Natura 2000-gebied Dinkelland en de doelstellingen van het Waterschap. Hierbij zal gestreefd worden naar vertraging van waterafvoer van de es naar de Dinkel en waterretentie mogelijkheden. Volgens het Natura 2000 werkdocument Dinkelland treedt als gevolg van waterretentie geen negatief effect op alluviale bossen. Meer en langer vasthouden/bergen van water is noodzaak in het tegengaan van afvoerpieken en overstromingen bij extreme

weersomstandigheden. Ook gaat het langer en meer vasthouden/bergen van water verdroging tegen in drogere tijden. Het uitgangspunt dat hoort te worden gehanteerd is dat de retentiegebieden (bijvoorbeeld door een diepe ligging) niet verdrogend werken op de habitattypen. In het kader van antiverdrogingsmaatregelen kan het, wanneer de waterretentie op juiste plaats ligt, zelfs een gunstige werking hebben. Het inrichtingplan voor deze houtwaterplaats is in samenwerking met het Waterschap Dinkel en Regge opgesteld worden, en waarbij gestreefd is naar positieve uitwerking op Natura 2000-doelstellingen.

De belangrijkste voorwaarden is dat de te herstellen poel geen wateronttrekkend effect op de Dinkel mag hebben. Het waterpeil van de Dinkel fluctueert stevig. Tussen het peil bij een droogweelperiode en het peil bij een stevige winterse afvoerpiek, zit een groot verschil (grofweg 1,5 m). In de droge perioden staat er soms nog maar enkele cm's water in. De bodem van de Dinkel vormt dan feitelijk de drainagebasis. Dat de beek watervoerend blijft is essentieel voor het ecologisch functioneren van het watersysteem. Om te voorkomen dat de poel een wateronttrekkende effect heeft op de Dinkel, mag hierom, volgens Waterschap Dinkel en Regge, de poel niet dieper komen te liggen dan de leggermaat van de Dinkel. De leggermaat is de een normhoogte van de beek. De leggermaat is ter hoogte van het plangebied vast gesteld op 23,80m boven N.A.P. In 2008 is door Waterschap Dinkel en Regge ter hoogte van de toekomstige poel een beekprofiel gemeenten. Uit dit profiel blijkt de bodem van de Dinkel op 23,15m boven N.A.P. te liggen. Dus de beekbodem ligt circa 60cm lager dan de leggermaat.

Dinkel langs het plangebied

In het ontwerp van de poel, wordt de leggermaat aangehouden en ligt het diepste punt van de poel dan ook op 23,80m boven N.A.P.. Ten behoeve van het ontwikkelen van een geschikt leefgebied voor amfibieën, dienen de zonnige oevers van de poel een flauwe helling te hebben. Aan de schaduwzijde mag een stijlere oever worden gerealiseerd. In het ontwerp hebben de noordelijke en westelijke oevers een helling van minimaal 1:5, oploopt naar 1:10. De zuidelijke en oostelijke oever hebben een helling van 1:2 tot 1:3.

De huidige oeverwal langs de Dinkel blijft behouden en wordt niet aangetast tijdens de werkzaamheden. De graafwerkzaamheden zullen plaats vinden vanaf de erfzijde zodat deze wal niet wordt bereid door machines. Het is mogelijk dat tijdens de graafwerkzaamheden

tijdelijk een verstoring zal optreden langs de oever van de Dinkel. Waarschijnlijk zullen trillingen, die ontstaan bij de werkzaamheden, er voor zorgen dat dieren, zoals Rivierdonderpad tijdelijk wegtrekken. De graafwerkzaamheden zorgen mogelijk voor een tijdelijke verstoring van één tot twee weken. Een langdurige verstoring zal niet optreden. Aangezien het een tijdelijke verstoring betreft, het voortbestaan van soorten niet in gevaar worden langdurige negatieve effecten niet verwacht. Om de verstoringseffecten zoveel mogelijk te beperken dienen de werkzaamheden nabij de Dinkel (25 m) buiten de paaiperiode plaats te vinden. De paaiperiode loopt van half maart tot half juli.

5.2.2 EHS

Gezien de ligging van de Ecologische hoofdstructuur in en rondom het plangebied kunnen ecologische relaties niet op voorhand worden uitgesloten. De bosstrook langs de Dinkel, in het plangebied, bestaat uit Wintereik, Vuilboom en Grauwe wilg. Op de locatie van de voormalige houtwaterplaats groeit opslag van Vlier, Witte kornoelje, Wilde Kardinaalsmuts en is verruigd met Brandnetel en Akkerdistel. De herinrichting van de houtwaterplaats zal gerealiseerd worden op dit ruige open gebied van het perceel. Het huidige bosopstand zal behouden blijven bij de realisatie van zowel de waterpartij als van het familiegraf. Daarnaast kunnen door de realisatie van deze waterpartij meer gradiënten in het bosperceel aangebracht worden en de ecologische waarden worden versterkt. De mogelijk effecten die kunnen optreden door de ontwikkelingsplannen zijn besproken in de voorgaande paragrafen met betrekking tot Natura2000. Gezien de geringe omvang van de ingrepen, worden ook met betrekking tot de EHS geen negatieve effecten verwacht.

5.3 Conclusie en advies

Gezien de aard van de ontwikkelingen en de huidige terreinomstandigheden van het plangebied, en wanneer de werkzaamheden buiten de paaiperiode worden uitgevoerd, zijn geen negatieve effecten op beschermde gebieden te verwachten. Voor deze activiteit is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. Het is echter aan het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, om deze visie te bevestigen.

Ook zijn de ontwikkelingsplannen op het punt van de Ecologische Hoofdstructuur niet in strijd met het Omgevingsvisie Overijssel. Het is aan het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel om deze visie te bevestigen.

6 Literatuur

Didderen K., A.M. Spitzen – van der Sluijs, A. de Bruin, C.W. Kuijsten, J. Kranenbarg & R. Zollinger, 2010. Kennisdocument Vissen & Amfibieën Natura 2000 Overijssel. RAVON, Nijmegen, Rapport 2010.057

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit – Natura 2000 (gebiedendatabase)

Provincie Overijssel 2009. Omgevingsvisie en omgevingsverordening Overijssel 2009. Zwolle.

Provincie Overijssel 2010. Natuurbeheerplan provincie Overijssel 2011. Zwolle.

Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975.